

Při památkové péči

Okruhy

1. Úvod do problematiky památkové péče

- dějiny památkové péče v českých zemích v evropských souvislostech
- přehled vývoje teoretických konceptů ochrany památek
- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

2. Předmět památkové ochrany

- kategorie kulturní památky, povinnosti vlastníka v řízení o prohlášení věci za kulturní památku, řízení o prohlášení věci za kulturní památku a řízení o zrušení prohlášení věci za kulturní památku
- prohlášení kulturní památky za národní kulturní památku
- prohlášení území za památkovou rezervaci nebo památkovou zónu, příspěvky na obnovu kulturních památek

3. Péče o předmět památkové ochrany

- povinnosti vlastníka v péči o kulturní památku, ochranná opatření při jejich neplnění a pro zajištění péče o kulturní památky, povinnosti ostatních osob a orgánů veřejné správy v péči o kulturní památky
- právo státu na přednostní koupi národních kulturních památek a movitých kulturních památek, akviziční činnost, zabezpečení kulturní památky na náklad jejího vlastníka, vyvlastnění nemovité kulturní památky, prostředí kulturní památky a nástroje jeho ochrany a zachování
- vymezení ochranného (památkového) pásma v územním řízení, omezení nebo zákaz činnosti v ochranném pásmu
- obnova kulturních památek a úpravy na nemovitostech, které nejsou kulturními památkami, ale nalézají se v památkové rezervaci, památkové zóně anebo v ochranném (památkovém) pásmu, náležitosti žádosti o vydání rozhodnutí nebo závazného stanoviska, písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče a součinnost orgánů památkové péče s touto organizací, stanovování podmínek přípustnosti provedení zamýšlených prací
- vztah ke stavebnímu zákonu
- povolení k obnově (restaurování) kulturních památek, jež jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi
- odstranění památkově chráněné stavby
- příspěvky poskytované na obnovu kulturních památek, pojem zvýšených nákladů spojených s obnovou kulturní památky, proplácení, úspora a vrácení poskytnutého příspěvku, vztah k rozpočtovým pravidlům, programy Ministerstva kultury na úseku památkové péče
- přemístění kulturní památky; užívání kulturní památky pro vědecký výzkum a výstavní účely; vývoz kulturních památek do zahraničí

4. Odborně metodická východiska péče o památkový fond

- současná teoretická východiska památkové péče, hodnocení kulturních statků (struktura jejich souhrnné kulturní hodnoty),
- principy památkového urbanismu a metody péče o památkové rezervace a památkové zóny,

- metody péče o architektonické kulturní památky a jejich interiéry včetně možností užití historických i novodobých konstrukcí, materiálů a technologií
- restaurování kulturních památek, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckých řemesel
- evidence kulturních památek v Ústředním seznamu kulturních památek
- mezinárodní odborné dokumenty využívané v památkové péči

5. Archeologické výzkumy a archeologické nálezy

- osoba oprávněná k provádění archeologických výzkumů a jejich povinnosti,
- pojem území s archeologickými nálezy, povinnosti stavebníka, dohoda o provedení archeologického výzkumu, úhrada nákladů spojených s provedením archeologického výzkumu
- pojem archeologického nálezu, náhodný archeologický nález a odměna proplácená nálezci, zabezpečení péče o archeologické nálezy
- náhrada za majetkovou újmu

6. Organizační uspořádání systému památkové péče a sankce legislativní zakotvení

- orgány státní památkové péče, jejich působnost, vzájemný vztah a postavení v systému veřejné správy, památková inspekce
- komise, konzervátoři a zpravodajové státní památkové péče
- odborná organizace státní památkové péče, její činnosti a její součinnost se správními úřady při výkonu státní památkové péče, zvláštní oprávnění osob při výkonu státní památkové péče
- zvláštní oprávnění osob při výkonu státní památkové péče
- úloha obcí a krajů v samostatné působnosti na daném úseku

7. Kompetence a mezinárodní závazky

- ukládání pokut za porušení povinností podle zákona č. 20/1987 Sb.
- koncepce památkové péče, mezinárodní závazky (úmluvy), jimiž je Česká republika na úseku památkové péče vázána a jejich postavení v našem právním řádu České republiky, metody práce s judikaturou a odbornou literaturou při výkonu státní památkové péče

2. Ochrana movitého kulturního dědictví

- úvod do dějin muzejnictví v Evropě s bližším zaměřením na české země; ochrana sbírek muzejní povahy a péče o ně (zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů a vyhláška k jeho provedení č. 275/2000 Sb.) a základní současné metody odborné péče o sbírky muzejní povahy; předměty kulturní hodnoty, ochrana kulturních statků při vývozu včetně vývozu z celního území ES a jejich ochrany před nezákonným vývozem (zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství)

3. Správa sbírek muzejní povahy a další aspekty péče o movité kulturní dědictví

- Kompetence a konkrétní činnosti Ministerstva kultury, zřizovatelů, jednotlivých organizací a dalších relevantních subjektů, integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO), zabezpečování příslušných objektů, spolupráce s Policií ČR, poskytování dotací ze státního rozpočtu, digitalizace kulturních statků, mezinárodní kontext.

4. Správní řád a jeho aplikace v památkové péči

- Předmět úpravy SŘ (§ 1)
- Členění SŘ na 8 částí a jejich stručná charakteristika
- Základní zásady činnosti správních orgánů (§ 2 – 8)
- Příslušnost správních orgánů a postoupení (§ 10, 11, 12)
- Vyloučení z projednávání a rozhodování věci (§ 14)
- Změny příslušnosti (§ 131)
- Vedení řízení (§ 15)
- Spis a nahlížení do spisu (§ 17 a 38)
- Doručování (§ 19 – 25)
- Účastníci řízení a zastupování (§ 27, 28 a 31)
- Úkony účastníků (§ 36)
- Lhůty a počítání času (§ 39 - 40)
- Postup před zahájením řízení (§ 42, 43, 137 - 139)
- Zahájení řízení o žádosti a z moci úřední (§ 44 – 47)
- Překážky řízení (§ 48)
- Podklady pro rozhodnutí (§ 50 - 52)
- Dokazování (§ 53 - 56)
- Předběžná otázka (§ 57)
- Zajišťovací prostředky (§ 59 – 63)
- Přerušení a zastavení řízení (§ 64 - 66)
- Náležitosti rozhodnutí (§ 68 – 69)
- Právní moc a vykonatelnost (§ 73 – 75)
- Předběžná vykonatelnost (§ 74, 85)
- Náklady řízení (§ 79)
- Postup prvoinstančního orgánu po obdržení odvolání proti svému rozhodnutí (§ 86 – 88)
- Přezkumné řízení (§ 94 - 99)
- Obnova řízení a nové rozhodnutí (§ 100 - 102)
- Dotčené orgány (§ 136)
- Zvláštní typy řízení (§ 140 – 146)
- Zvláštní typy rozhodnutí (§ 148 - 151)
- Neformální úkony dle 4. části SŘ (§ 154 – 156)
- Opatření obecné povahy (§ 171 – 174)
- Vyřizování stížností (§ 175)

Seznam právních předpisů a literatury

Část A – Památková péče

Základní právní předpisy:

- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva kultury č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva kultury č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy

- Vyhláška Ministerstva kultury č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón, ve znění vyhlášky č. 3/2023 Sb.
- Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, č. 73/2000 Sb. m. s.
- Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovaná), č. 99/2000 Sb. m. s.
- Nález Ústavního soudu ČR ÚS 35/94

Některé další právní předpisy:

- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní, č. 94/1958 Sb.
- Druhý protokol k Haagské úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954 Haag č. 71/2007 Sb. m. s.
- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, č. 159/1991 Sb.
- Zákon č. 255/2012 Sb., kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2016 sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Část B – Správa sbírek a péče o movité kulturní dědictví

- Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství
- Zákon č. 362/2022 Sb., o vstupu a dovozu některých kulturních statků na celní území Evropské unie a o změně některých souvisejících zákonů
- Nařízení Rady (EHS) č. 116/200992 ve znění nařízení Rady (ES) č. 2469/96 a nařízení Rady (ES) č. 974/01
- Nařízení Komise (EHS) č. 752/93 provádějící nařízení Rady č. 3911/92, ve znění nařízení Komise (ES) č. 1526/98
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/880 ze dne 17. dubna 2019 o vstupu a dovozu kulturních statků a Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/880 o vstupu a dovozu kulturních statků
- Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů
- Metodický pokyn k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřizovaných Českou republikou nebo územními samosprávnými celky (kraj, obcemi), MK ČR č. j. 53/2001 (publikováno na webových stránkách Ministerstva kultury)
- Metodický pokyn k provádění některých činností souvisejících s tvorbou sbírek, péčí o sbírky a vývozem sbírkových předmětů do zahraničí, MK ČR č. j. 14.639/2002, (publikováno na webových stránkách Ministerstva kultury).

Odborná literatura

- Dvořák, Max: Katechismus památkové péče. Praha 2004.
- Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví. Praha 2001.
- Zákon o státní památkové péči doplněný judikaturou a výkladovými stanovisky www.mk.gov.cz.
- Dienstbier, Filip; Pouperová, Olga; Vícha, Ondřej: Prosazování ochrany kulturních hodnot v procesech územního plánování – územní plán. Certifikovaná metodika, Praha 2016.
- Dienstbier, Filip; Pouperová, Olga; Vícha, Ondřej: Prosazování ochrany kulturních hodnot při ochraně dřevin rostoucích mimo les. Certifikovaná metodika, Praha 2016.
- Jirásek, Pavel: Příručka k požární ochraně kulturních institucí. Praha 1999
- Kopecký, Martin; Staša, Josef; Balounová, Jana; Malast, Jan; Pouperová, Olga; Kopecký, Pavel; Adamusová, Zuzana: Správní řád. (č. 500/2004 Sb.). Komentář, Praha 2022.
- Vajčner, Jiří; Zídek, Martin: Základy památková péče. Praha 2020.
- Varhaník, Jiří; Malý, Stanislav: Zákon o státní památkové péči, Komentář, Praha 2011.
- Vedral, Josef: Správní řád, komentář, Praha 2012.
- Zídek, Martin, Klusoň, Jiří, Tupý, Michal. Zákon o státní památkové péči. Praktický komentář. Praha, 2024.
- Zídek, Martin: Poznání kulturně historických hodnot při posuzování zásahů do hmotné podstaty staveb, 2023.
- Žalman, Jiří; Jirásek, Pavel: Příručka muzejníková I. Praha 2010
- Zásady ochrany muzeí a kulturních institucí. Praha

Odborné příspěvky a články

- Antal, Róbert: Právna úprava a prax hľadania archeologických nálezov v Česku a na Slovensku, in: Správní právo, 8/2020, str. 419 – 433.
- Antal, Róbert: Vlastníctvo a ochrana hnutelných archeologických nálezov, Zprávy památkové péče, ročník 80/2020, č. 3-4 str. 378 – 384.
- Antal, Róbert: Stavebná činnosť na území s archeologickými nálezmi v Českej republike, in: Urbanismus a územní rozvoj, 2/2022, str. 21 - 29, ISSN 1212-0855.
- Láska, Vojtěch: Hodnota, autenticita a integrita stavebního díla minulosti – teorie a praxe, in: Památky středních Čech, XIV, 2000, č. 2, str. 1 – 27.
- Malíř, Jan: Štrasburský soud a ochrana kulturního dědictví v Evropě, in: Zprávy památkové péče, ročník LXXV/2015, č. 1, str. 49 – 64.
- Malíř, Jan: Štrasburský soud a ochrana kulturního dědictví v Evropě pět let poté, in: Zprávy památkové péče, ročník 80/2020, č. 2, str. 216 – 224.
- Mašková, Pavla; Zídek, Martin: Archeologický nález a jeho vlastnictví, in: Historie a vojenství, ročník 72, 1/2023, str. 90 - 95, ISSN 0018-2583.
- Radová, Milena: Koncepce památkového zásahu do stavebního díla, její úloha a východiska, in: Památky a příroda, XII, 1/1987, str. 1 - 9, č. 2, str. 65 – 75.
- Štulc, Josef: K ožívání romantických koncepcí a puristických metod při komplexní obnově stavebních památek, in: Památky a příroda, 3/1984, str. 129-142.
- Tupý, Michal, Zídek, Martin: Několik poznámek k právní otázce používání detektorů v oblasti archeologie, in: Zprávy památkové péče, ročník 75/2015, č. 6, str. 585 – 588. Vajčner, Jiří,

- Tupá, Kateřina: Restaurátorský průzkum podle zákona o státní památkové péči, in: Restaurování a ochrana uměleckých děl – Restaurování a obnova, Pardubice 2013, str. 10 – 11.
- Vajčner, Jiří: Precedentní rozsudky Nejvyššího správního soudu v Brně k prohlašování věcí za kulturní památky, in: Zprávy památkové péče, ročník 65/2005, č. 1, str. 74 - 77.
- Zídek, Martin: Vyvlastnění kulturní památky z titulu památkové péče – pohled přes plot, in: Bulletin Stavební právo, 1/2020, str. 8 – 17.
- Zídek, Martin: Závazné stanovisko v památkové péči, in: Správní právo, 8/2020, str. 394 – 418.
- Zídek, Martin; Tupý, Michal: Zapsaná kulturní památka a aktuální judikatura, in: Zprávy památkové péče, ročník 81/2021, č. 1, str. 48-55.
- Zídek, Martin; Tupý, Michal; Kvasnička, Milan: Judikatura k ochraně kulturního dědictví v územním plánování ve vazbě na nový stavební zákon, in: Urbanismus a územní rozvoj, 1/2022, str. 53 - 60.
- Zídek, Martin: Závazné stanovisko v památkové péči II., in: Správní právo, 5/2022, str. 257 – 306.
- Zídek, Martin: Nepřímé novely v památkové péči, in: Správní právo, 7-8/2022, str. 386 – 407.
- Zídek, Martin: Fotovoltaika v památkové péči z pohledu soudů, in: Bulletin Stavební právo, 2/2023, str. 28 – 40.
- Zídek, Martin: Změny v zákoně o státní památkové péči po přijetí nového stavebního zákona, verze 2.0, in: Bulletin Stavební právo, 3/2023, str. 10 – 30.
- Zídek, Martin: Nový stavební zákon a památková péče zcela nově?, in: Zprávy památkové péče, ročník 83/2023, č. 4, str. 374 – 402.